

3 Podboje Stalina i Hitlera

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXXIII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

1) przedstawia oraz sytuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne).

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: XI 1939 – III 1940, IV 1940, 10 V 1940, VI 1940, 22 VI 1940, VII – X 1940, IV 1941, 22 VI 1941,
- etapy ekspansji Stalina w Europie Wschodniej,
- etapy ekspansji Hitlera w Europie Zachodniej.

ROZUMIE

- pojęcia: wojna zimowa, linia Maginota, alianci, bitwa o Anglię, NKWD,
- przyczyny sukcesów militarnych Stalina i Hitlera na przełomie 1939 i 1940 r.

POTRAFI

- przedstawić przebieg wojny zimowej,
- wskazać na mapie zmiany terytorialne po wojnie zimowej,
- przedstawić przebieg agresji Trzeciej Rzeszy na Danię i Norwegię,
- wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z działaniami zbrojnymi w Europie Zachodniej w 1940 r.,
- przedstawić przebieg agresji Trzeciej Rzeszy na Francję,
- wskazać na mapie podział Francji dokonany przez Hitlera,
- przedstawić przebieg agresji Trzeciej Rzeszy na Wielką Brytanię,
- opowiedzieć o działaniach zbrojnych podjętych przez Włochy Mussoliniego,
- scharakteryzować relacje między Trzecią Rzeszą i ZSRR w latach 1939–1941,
- przedstawić przebieg agresji Trzeciej Rzeszy na Związek Radziecki,
- przedstawić straty poniesione przez ZSRR w pierwszych miesiącach wojny z Trzecią Rzeszą,
- wskazać czynnik, który doprowadził do zakończenia wojny błyskawicznej na wschodzie,
- wskazać na mapie państwa współpracujące z Trzecią Rzeszą oraz tereny zajęte przez Niemców.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne.

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

Przypominamy okoliczności wybuchu II wojny światowej oraz postawę państw zachodnich wobec napaści Niemiec na Polskę. Wyjaśniamy, że podczas zajęć odtworzymy przebieg wydarzeń w Europie w latach 1939–1941, a uczniowie wejdą w rolę komentatorów wojennych jednej z gazet polonijnych ukazujących się w Stanach Zjednoczonych.

II. Rozwinięcie

Dzielimy klasę na grupy i rozdajemy instrukcje ► .

Grupa I

Na podstawie informacji z podrozdziału *Zdobycze Stalina* (s. 20–21) przedstawicie agresję sowiecką na Finlandię, Litwę, Łotwę i Estonię. W sprawozdaniu przybliżcie dramaturgię wydarzeń. Nadajcie tytuł i podtytuły waszej relacji. Użyjcie różnych form przekazu (karykatura, rysunek, komiks, zestawienie, diagram, tabela).

Grupa II

Na podstawie informacji z podrozdziałów *Napaść Niemiec na Danię i Norwegię* (s. 21) oraz *Kłęska Francji* (s. 22–23) przedstawicie agresję niemiecką na wymienione państwa. W sprawozdaniu przybliżcie dramaturgię wydarzeń. Nadajcie tytuł i podtytuły waszej relacji. Użyjcie różnych form przekazu (karykatura, rysunek, komiks, zestawienie, diagram, tabela).

Grupa III

Na podstawie informacji z podrozdziału *Bitwa o Anglię* (s. 23) przedstawicie agresję niemiecką na Wielką Brytanię. W sprawozdaniu przybliżcie dramaturgię wydarzeń. Nadajcie tytuł i podtytuły waszej relacji. Użyjcie różnych form przekazu (karykatura, rysunek, komiks, zestawienie, diagram, tabela).

Grupa IV

Na podstawie informacji z podrozdziału *Wojna Mussoliniego* (s. 24) przedstawicie agresję włoską w Europie i w Afryce. W sprawozdaniu przybliżcie dramaturgię wydarzeń. Nadajcie tytuł i podtytuły waszej relacji. Użyjcie różnych form przekazu (karykatura, rysunek, komiks, zestawienie, diagram, tabela).

Uczniowie pracują w grupach, a po upływie wyznaczonego czasu (ok. 15 minut) przedstawiają efekty swojej pracy. W trakcie prezentacji każdej z grup wskazujemy omawiane wydarzenia na mapie ściennej ukazującej Europę podczas II wojny światowej. Podkreślamy także udział polskich żołnierzy w niektórych spośród omawianych walk.

Uczniowie zaznaczają najważniejsze wydarzenia na otrzymanych mapach konturowych ► .

W podsumowaniu tej części zajęć zastanawiamy się wspólnie, co zadecydowało o wojennych sukcesach Trzeciej Rzeszy i Związku Radzieckiego.

Kolejną część lekcji rozpoczynamy od omówienia relacji między Trzecią Rzeszą a ZSRR w latach 1939–1941. Zwracamy uwagę na to, że oprócz współpracy między przywódcami obu totalitarnych systemów panowała też wzajemna nieufność. Jej przejawem były plany ataku na drugie z państw i jego podboju. Między Hitlerem i Stalinem trwał swoisty wyścig o to, kto kogo pierwszy zaatakuje.

Korzystając z informacji w podręczniku (s. 25) oraz mapy ściennej, przedstawiamy przygotowania Hitlera do inwazji na Związek Radziecki oraz przebieg działań zbrojnych w pierwszych miesiącach konfliktu.

Wspólnie z uczniami analizujemy tekst źródłowy, po czym prosimy o udzielenie odpowiedzi na znajdujące się pod nim pytania.

Zwracamy uwagę na cele militarne Trzeciej Rzeszy (przypominamy w tym miejscu stosunek nazistów do Słowian i dążenia Hitlera sformułowane w ideologii narodowego socjalizmu) i sposoby, w jakie starano się je osiągnąć. Jednocześnie akcentujemy stosunek Stalina do strat ponoszonych przez Armię Czerwoną i ludność cywilną ZSRR. Wyjaśniamy, że takie nastawienie skutkowało śmiercią milionów ludzi.

Podsumowaniem zagadnień związanych z agresją Trzeciej Rzeszy na ZSRR może być wspólne uzupełnianie tabeli w ćwiczeniu 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 12)

W podsumowaniu tej części lekcji wskazujemy na rolę przyrody, której ingerencja w postaci mroźnej zimy, jak się niedługo później okazało, w decydujący sposób wpłynęła na przebieg wojny.

III. Podsumowanie

Wspólnie z uczniami sporządzamy kalendarium najważniejszych wydarzeń z przebiegu II wojny światowej w latach 1939–1941.

Metody kontroli

Ćwiczenie 1 (zeszyt ćwiczeń, s. 9–11).

Praca domowa

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 11).

Komentarz do lekcji

Treść lekcji nauczyciel może wzbogacić projekcją filmu *Atak Niemiec na ZSRR* ▶ .

Część zajęć poświęconą atakowi Trzeciej Rzeszy na ZSRR można wzbogacić projekcją filmów archiwalnych poruszających tę tematykę.